

Голоколосова А.С.,
науковий співробітник
відділу організації науково-
дослідної роботи НАВС.

СТАЛКЕРИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ

Великі площі відчужених територій, які більше чверті століття знаходяться в ізоляції від всюдисущої і деструктивної людської діяльності, перетворилися в унікальний і привабливий світ.

Чорнобильська зона відчуження поступово перетворюється в один з найцікавіших природних комплексів України і стає помітним туристичним об'єктом нашої держави. Підвищенню інтересу до реальної зони відчуження ЧАЕС сприяє і серія книг «Т.А.А.К.ЕК» видавництва ЕКСМО. Разом з тим, зростання чорнобильської тематики в навколишньому інформаційному просторі і переходом його в категорію маскульту, збільшується інтерес до зони відчуження у людей, втомлених від остогидлої буденності і тимчасового усамітнення. Деякі, маючи досвід, знаходять розраду в проникненні на територію Чорнобильської зони. Ще однією з причин зростання сталкерів в чорнобильській зоні відчуження є бажання молодих людей відчувати себе «справжнім

сталкером» - побігати по зоні не на екрані комп'ютера, а наживо.

Саме вал звітів про проникнення в чорнобильську зону відчуження, яким став насичуватися останнім часом Інтернет, звернув увагу на таке явище, як сталкери. Варто відразу звернути увагу, що існує кілька принципових відмінностей між людьми, проникаючими в зону відчуження. Спостерігається досить чітке розмежування чорнобильських сталкерів на два табори - дві категорії. Відмінності категорій різочі - це видно, як за якістю підготовлених звітів, використовуваному сленгу, фотографіям, а також зовнішнім виглядом сталкерів. Перші - цікаві ігромани.

Другі - ідейні.

Щодо цих двох категорій сталкерів можна сказати наступне: перші - молоді люди, які отримали «базові» знання про зону відчуження з комп'ютерних ігор, а в подальшому і з Інтернету. Саме ігроманія і бажання загострити чуттєве сприйняття ігрових сюжетів є причиною проникнення в зону відчуження. Як правило, середній вік сталкерів цієї категорії близько 20 років, але не старше 22-24 років. У більшості ці люди роблять лише одне-два проникнення в зону і на цьому заспокоюють свої амбіції.

У переважній більшості ігромани навіть не перетинають кордони Чорнобильської зони відчуження. Їм досить видів кинутих будівель зони обов'язкового відселення. Фактично ці території не мають охоронного периметра і їх відвідування організувати порівняно просто - але не «безпечно».

Друга каста - ідейні. Досить унікальна категорія сталкерської братії. Представники цієї категорії проникають в тридцятикілометрову зону і рідко заходять в десятку. Ідейні здійснюють тривалі відвідування зони, які продовжуються, як правило, кілька днів, а в деяких випадках досягають тижня. Остання відмінність названих категорій сталкерів - це чисельність. Важко знайти достовірні цифри, але за

непрямими ознаками «ідейних» сталкерів не більш двох десятків. Чисельність «ігроманів» на порядок перевищує «ідейних».

Варто згадати і про третю групу людей які відвідують зону відчуження, людей - далеких від комп'ютерних ігор і душевних страждань урбаністичної епохи. Людей, для яких проникнення в зону відчуження є звичайною подією в їх повсякденному, буденному житті. Це населення сіл, які знаходяться в безпосередній близькості від відчужених територій. Важко уявити, що в наш час люди не використовували б кинуті населені пункти як джерело будівельного матеріалу, металу та іншого матеріалу, здатного дати хоч якийсь прибуток.

Заочне знайомство зі сталкерами наводить на декілька суперечливих думок. Перша, що лежить на поверхні проблеми - це необхідність посилення охоронних заходів, контролю і покарань. З великою часткою впевненості можна сказати, що такий підхід навряд чи вирішить проблему. Оскільки сталкери з досвідом вже налагодили контакти з місцевими і знають про всі режими патрулювання периметра чорнобильської зони. Посилення контролю ймовірно матиме тимчасовий характер, але в умовах прогресуючої фінансової кризи, ймовірно, не буде впливовим.

Другий підхід - можливість залучення сталкерів до робіт з охорони і догляду за чорнобильською зоною відчуження. Легалізація. Молоді люди могли б, на громадських засадах, підключатися до роботи служб зони відчуження, які за родом діяльності пов'язані з доглядом і контролем стану 2600 квадратних кілометрів зони екологічної катастрофи.

Важливо, що такий підхід, що дозволяє молодим людям взяти участь в науковому і виробничому процесі підприємств чорнобильської зони відчуження, мав би і потужний освітній і виховний характер.